

Amikor megkaptam a Múzeumok Őszi Éjszakájának programkínálatát, azt gondoltam először, ez a Múzeumok Őszi Fesztiváljának végkifejlete. A főszervező asszony világosított fel, hogy ez nem így van, az „éjszaka” ettől független rendezvény. Résztvevőként elmondhatom, önállóan is megállta a helyét. A Mesék a sűgőlyukból címet viselő előadásról viszont tudtam, hogy a Múzeumok Őszi Éjszakájához kapcsolódik. De rájöttem, hogy nem lehet annak keretében írni róla. A program önállóan is megállta a helyét.

Annak ellenére, hogy volt párhuzamosság a különböző intézmények rendezvényei között, teltház várta az est főszereplőit, akik sok-sok mellékszereplőt hoztak magukkal, egy érdeklődő pedig az ülőhely-foglaltság miatt széket hozott be magával. Amikor Tarr Mari megkezdte előadását, arra gondoltam: *hog lehetett ilyen színészi adottságokkal fél évszázadon keresztül megbújni a sűgőlyukban?* 1957. október 1-jén lépte át a Madách Színház küszöbét, amellyel tehát három évvel ezelőtt ünnepelte aranylakodalmát. Mint azt elmondta, a mai napig aktív sűgő, és három évtizedet hagyott maga után a magyar televízióban is. Tarr Mari folyamatosan gyűjtötte maga köré az egykori kollégákat, a színi és televíziós legendákat: a portréjukat bemutató bakelitlemez-borítót helyezett az állványra, Vida Laci a háttérből pedig megszólaltatta többek között Mensáros László, Bessenyei Ferenc és Darvas Iván hangját. De nemcsak a lejátszón keresztül, vagy az előadó emlékei útján érkeztek körünkbe az eltávozott művészek: Tolnay Klárit egy karkötővel is megidézte, amelyet tőle kapott és kabalaként visel. Amikor pedig a tragikus körülmények között, korán elhunyt Domján Editnek üzent 75 éves távlatból az élet értelméről, vastaps hangzott fel a teremben, egy retikülből pedig zsebkendő került elő. Tarr Mari a színészettel kapcsolatban azt mondta: a leghálátlanabb művészeti ág, hiszen míg a költészetet a betűk, a festményeket az évszázadok őrzik, a színjátéknak nem marad kézzel fogható nyoma. „Egy este, egy hangulat” – ekképpen foglalta össze a lényegét, de hogy micsoda hangulatot lehet teremteni egy estén, arról a résztvevők nyilván sokat tudnának beszélni. A sűgő másokat segít abban, hogy el tudják mondani mások gondolatát – ezzel a furfangos mondattal írta le élethosszig tartó hivatását. Csortos Gyulát azok közé a színészek közé sorolta, akiknek nem volt erősségük a szövegtanulás, ezért mindig sűgőt vittek magukkal. Ezúttal azonban az a szokatlan helyzet állt elő, hogy a sűgő hozta magával a színészt. Dunai Tamás klarinétjátékkal kísért versekkel idézte meg a század – Tarr Mari által joggal óriásoknak nevezett – költőit, Radnóti Miklóst és József Attilát. A produkciókhoz természetesen nem kellett segítségül hívnia Tarr Mari hosszú évtizedek óta gyakorolt szakmáját. Az érdemes művésznek számtalan arcát ismerhettük meg az est során. A közelmúltban egy magyar akció-krimisorozatban láthattuk negatív szereplőként, egy bűnszervezet francia fejeként. Talán nemcsak színészi képességeinek köszönhette a korántsem hálás szerepet, a Tűzvonalban Savigni-jéről ugyanis kiderült, hogy diplomás francia szakos tanár. A kitüntetések sorával rendelkező művész helytel kínálta a későn betérő vendégeket, az pedig, hogy Tarr Maritól érkezett, az elismertséggel kapcsolatos vallomást követően letérdelve kezét csókolt a művésznőnek, az előadóterem színpadának történetében minden bizonnyal egy kiemelkedő állomás volt. Dunai Tamásnak az esetleges mobiltelefon-csörgésre is volt versalternatívája: „Gyönyörűt láttam, édeset, elképzelttem egy gyenge rózsát. Elbáméskodtam, s rám esett, mint nagydarab kő, a valóság.” – szoltak volna József Attila sorai, ha megszólal egy csengőhang.

Köszönet a meghívóknak, Benczikné Tóth Magdolna intézményvezetőnek és Kálovits Gabriella művelődésszervezőnek, hogy egy fantasztikus előadásban lehetett része a zirci közönségnek, és egyben gondoskodtak arról, hogy az embereknek lyukasórák helyett sűgőlyukas óráik legyenek.

**Tarr Mari a pódiumról súg.
Nem Dunai Tamás érdekes
művésznek, hanem a
közönségnek**

Kelemen Gábor